

כשאדם מקבל על עצמו את גזירת הקב"ה, הוא ממציא ומקרב אליו את ישועתו!!!

« כל טיפת יסורים מדוד ושקול!! »

כתוב בפרשה וְהָנָה אַרְחַת יִשְׁמַעְאֵלִים בָּאָה מִגְלֵעָד, וְגַמְלֵיהֶם נִשְׁאִים נִכְאֵת וְצָרִי וְלֹט הוֹלְכִים לְהוֹרִיד מִצְרִימָה (בראשית לז, כה), ורש"י הק' מביא מן המדרש בזה"ל: "למה פרסם הכתוב את משאם, להודיע מתן שכרן של צדיקים, שאין דרכן של ערביים לשאת אלא נפט ועיטרן שריחן רע, ולזה נזדמנו בשמים שלא יזק מריח רע".

והנה, הבה נתבונן, יוסף הצדיק הרי עמד אז ברגעים הקשים ביותר בחייו, עת שאחיו התנכלו אליו, ועמדו למכור אותו בזלזול רב כאחרון העבדים, תמורת כמה שקלים (מיותר לציין דכל זה כפי הנראה לעיני בשר, לצורך לימוד ענין בעבודת ה'), והוא הולך להיפרד מאביו - שאותו אהב מכל בניו, ולימדו את כל תורתו שלמד בבית מדרשו של שם ועבר (כמ"ש רש"י [לז, ג] בד"ה בן זקונים) - למשך זמן ממושך שאינו יודע אם יחזיר בכלל אי פעם, וכי אדם במצב כזה יבחין בכלל איזה ריח נמצא על הגמלים שהוא נוסע בהם, הרי הוא כל כולו שקוע במצבו, ובוכה ומתחנן על נפשו בפני אחיו, וכמו שאמרו השבטים בעצמם (בפרשת מקץ) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו אֲבָל אֲשֵׁמִים אֲנַחְנוּ עַל אָחִינוּ אֲשֶׁר רָאִינוּ צָרַת נַפְשׁוֹ בְּהַתְחַנְּנוֹ אֲלֵינוּ וְלֹא שָׁמְעֵנוּ וְגו' (בראשית מב, כא).

אלא, יישב בזה הגאון רבי חיים שמוּלְבִּיץ זצ"ל, שהתורה הקדושה מלמדת אותנו בזה, שסדר הנהגת הבורא ית"ש אינה כהנהגת בשר ודם, כי הנהגת האדם הפשוט היא שכאשר מתרגש על אחד צער ועגמת נפש מסוימת, אזי חושב לעצמו שלא יתן ולא יגרע ממנו כלום אם יתוסף לו קצת צער על צערו, שהרי קם ליה בדרכה מיניה והצער המועט אינו מורגש כמעט בתוך שאת היסורים הגדולה.

אבל לא כן היא הנהגת שמים, ששם מכון כל טיפה של צער וכל הרגשה קטנה של עגמת נפש למטרה ברורה, והכל ניתן במדויק וחשבון, ומשום כך פשוט שאינו מקבל רק כפי מסת המנה שהוא צריך לקבל, ומה שלא נגזר עליו לא יצטער אפילו כל שהוא.

וזהו ההסבר מה שרואה האדם פעמים רבות שבשעה אחת מקבל איזה עונש משמים ל"ע, ובאותו רגע ממש רואה איזו התנוצצות נקודה של חסד מלמעלה, והוא תוהו ומהרהר ממה נפשך, אם נגזרו עלי יסורים, מה מקום להארות חסדים עכשיו.

אלא שהאמת היא, שכל מה שמקבל האדם שקול ומדויק להפליא, לעולם לא יגרע מן המוכן עבורו ולא יתוסף עליו כמלוא נימה, כמו שאנו רואים כאן אצל יוסף הצדיק, שלא נגזר עליו רק צער המכירה והגלות, ואילו הצער הריח הרע לא נגזר עליו, ומשום כך סיבב מסבב כל הסיבות שהישמעאילים שיקנהו יהיו נושאים מיני בשמים דוקא, כדי שלא יצטער אותו צדיק יותר ממה שנגזר עליו.

ועוד דוגמא לזה מצינו אצל דוד המלך כשהרג את גלית, שנאמר וַיִּפֹּל עַל פְּנֵי אַרְצָה (יהושע ז, י) ואמרו במדרש (ויק"ר י ז), למה על פניו, כדי שלא יצטער אותו צדיק שש אמות וזרת (-כלומר, שגלית נפל מלוא קומתו לארץ, וכיון שהיה מן הענקים, היה דוד המלך צריך להצטער ללכת כל שיעור גובהו עד שהוא גיע לראשו, כדי להרגו). ואף שלכאורה בשעה זו שנעשה לו נס גדול כזה, לא ראה דוד שום קושי ללכת כמה אמות עד לראשו, עכ"ז מנעו השי"ת מהצער המועט שלא

נגזר עליו לסבול. ללמדנו שהכל נעשה בדקדוק וחשבון מכון, ומה שלא נגזר על האדם אינו מגיע אליו.

וזה חזק גדול לאדם בשעת העונש לראות את הדברים טובים שעוברים עליו במקביל, וזה יתן בו כח להמשיך.

כעין זה אמר הבעש"ט זצ"ל (מובא בספר"ק תולדות יעקב יוסף פרשת נח), לגבי כל יסורי אדם שעוברים עליו עלי אדמות בכל דין מסתתר לו חסד כלשהו, אין דין שכולו רק דין, תמיד הדין והחסד מעורבים זה בזה, ומי שהוא חכם ועיניו בראשו משתדל בכל דין לחפש את ניצוץ החסד הטמון בו, ואז זוכה האיש שהדין המר נמתק בחסד המתוק. וזאת היתה דרכו של נחום איש גם זו, שעל כל מאורע אמר גם זו לטובה, משום שתמיד השכיל למצוא את החסד הטמון בדין, ועי"ז נחשף החסד ויצא מן הכח אל הפועל, ובוה נמתק הדין ובאל מן העולם.

וכעין זה משלו החפץ חיים (מובא במעשי המלך פ' וירא) במשל נפלא, בהתייחסו על מה שכתוב רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד יסובבנו (תהלים לב, ט), ואמר, משל למה הדבר דומה, בזמן הקדום היה נהוג להשתמש בסמי רפואה חריפים לחולי מעיים, ואע"פ שהסמים היו מלוחים ומרים, לא השגיחו בזה, והחולה היה סובל דומם את המרירות, ובלבד שיתרפא ממחלתו. אולם במשך הזמן מצאו דרך להקל על סבלם של החולים והיו עוטפים את הסמים במעטה קל ובולעים את התרופה בלי לחוש במרירותה.

כן הדבר ביסורים, רבים מכאובים לרשע כאשר באים על הרשע יסורים, הוא חש במלוא מרירותם וצועק ככרוכיא מתוך צערו, אולם כאשר באים ח"ו יסורים על הבוטח בה' אזי חסד יסובבנו, היסורים מתעטפים במעטה של חסד, ושוב אין מרגיש כלל טעם במרירות.

« השי"ת יודע מהו הטוב ביותר עבורנו!!! »

בענין הכח הגדול של הבטחון ניתן ללמוד מדברי המדרש (שהש"ר א א), שכתוב בזה"ל: "חֲזִיתָ אִישׁ מְהִיר בְּמִלְאֲכָתוֹ לִפְנֵי מַלְאָכִים יְתִיָּצֵב (משלי כב, כט). זה יוסף הצדיק. כל שהוא משמש את רבו כראוי הוא יוצא לחירות, מנין אנו למדין, מיוסף, על ידי ששמש את רבו כהוגן יצא לחירות, לפיכך לִפְנֵי מַלְאָכִים יְתִיָּצֵב (משלי כב, כט) זה פרעה שנאמר וַיִּשְׁלַח פְּרָעָה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיְרִיצֵהוּ מִן הַבּוֹר (בראשית מא, יד), עכ"ל המדרש.

ויש לתמוה (שאלה זה כתב בספר שפתי צדיק ששאלה לגיסו השפת אמת זצ"ל), וכי זהו כל שבחו של יוסף הצדיק ששירת את פוטיפר באמונה, והאם לולי זה לא היינו מוצאים לו זכות להשתחרר מכלאו, ואף להעלותו למלכות.

ויש לבארו בהקדם דברי הרבינו בחיי (בהקדמתו לפרשת מקץ) שכ' והעתיק בשם החובות הלבבות שמונה מדריגות במדת הבטחון. ובמדריגה השמינית כתב בזה"ל: "השמיני הוא שיבטח בהקב"ה בכל לבו, ולא יתלה מחשבתו לסיבת מן הסיבות, רק שירצה במה שהוא רצון הקב"ה, כלומר במה שהוא בריא או חולה או עני חפשי או אסור בבית האסורים. וכיון שרצון הקב"ה שיהיה לו אחד מן המאורעות והיסורין ההם והוא חפץ לדכאו בהם, יש לו לחפוץ בזה ואין לו לבקש סיבה, כי אם הוא משתדל ומבקש סיבה

יזהירם שלא ירך לבנם ולא יראו מן האויבים, ויאמר, שלא יבטחו בזה בגבורתם לחשוב בלבם גבורים אנחנו ואנשי חיל למלחמה, רק שישבו לבם אל השם ויבטחו בישועתו ויחשבו כי לא בגבורת הסוס יחפץ ולא בשוקי האיש ירצה (ע"פ תהלים קמו, י) כי רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו (שם יא), "עכ"ל.

ומכח הבטחון הזה בה' זכו החשמונאים לנצח את אויביהם כהמשך הפסוק בתהלים הנה עין ה' אל יראיו למיחלים לחסדו (תהלים לג, יח), שהקב"ה עוזר לאלו המיחלים אליו והם הבוטחים בו. ומכח זה זכו החשמונאים לנצח את הגיבורים והרבים על אף שהיו חלשים ומעטים.

ולמדים אנו מזה, דכשבוטחים בהקב"ה ובידיעה כי לה' הישועה, אז אין המעט סיבת ההפסד ולא הרב סיבת הנצחון, כי לא בכח יגבר איש, אלא ע"י הקב"ה שהוא כל יכול ואין לו מעצור, וזוכים לישועתו מכח מדת הבטחון בו יתברך.

ועל דרך זה תירץ השפת אמת את השאלה הנ"ל, שמה שנחשב ליוסף לזכות מה שהיה נאמן לפוטיפר בביתו, הכוונה, גודל האמונה שהיה לו בהש"ת ובהנהגתו, כי בראותו שנתגלגל למצב שפל כזה ונמכר לעבד במצרים, הרי היה יכול שלא להשלים עם מצבו ולחפש דרכים איך להתחמק מהמצב הבישי הזה, ולדאוג כל יום וכל שעה מתי כבר אצא מבור תחתיות זה, ואם היה חי בהרגשה זו היה מתייאש תיכף, ולא היה מסוגל לעשות מלאכתו באמונה, מחמת שלבו היה מנותק ממצבו, כי כשהאדם מתייחס למצבו כאילו בעל כורחו נמצא כאן, ממילא אינו מרוצה מעצמו, ומה שהוא עושה הריהו עושה בכבודו ובחוסר חשק ומנסה בכל עת לברוח מעבודתו ולהתחמק ממנה.

אלא שיוסף הצדיק ברוב צדקותו ואמונתו התמימה הבין שבודאי מה שאירע לו כן, זהו רצון הש"ת, וקיבל עליו יסוריו באהבה ובשמחה, והשכיל להכיר שתפקידו עכשיו הוא לעבוד את הש"ת במצב כזה כעבד נבזה במצרים, ומכוח הבנה זו היה מלא סיפוק והנאה, והיו לו כוחות הנפש לשרת את אדונו באמונה, ובלב שלם כאילו עומד על משמרתו בבית אביו.

ובזה קיים מצות תמים תהיה עם ה' אלקיך (דברים יח, יא) בשלימות. וכמו שפירש"י "התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות אלא כל מה שיוא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקו". ולכן זכה ויצא בסוף לחירות, משום שקבל עליו רצון הש"ת. וממילא כל אדם צריך לדעת שבאיזה מצב שהוא נמצא, היא אדמת קודש, וזהו רצון הש"ת, וצריך לעבוד את ה' בכל הכוח באותו מצב שהוא.

וכענין זה כתב בספה"ק קדושת לוי לפרש לשון הכתוב ויָקַח אֲדָנָי יוֹסֵף אֹתוֹ ויִתְּנֶהוּ אֶל בֵּית הַסֹּהֵר מִקוֹם אֲשֶׁר אֲסוּרֵי הַמֶּלֶךְ אֲסוּרִים וְיֵהִי שָׁם בְּבֵית הַסֹּהֵר (בראשית לט, ט). ולכאורה סוף הפסוק מיותר, כי מה משמיענו התורה הק' בזה שחזרה ואמרה ויהי שם בבית הסוהר?

אלא הביאור בזה, שכשיוסף ראה שהושלך לבית הסוהר, הבין שכך הוא רצון הש"ת, וממילא לא עשה שום פעולה להתחמק משם ולשנות מצבו, כי היה בטוח בהש"ת שבודאי הכל לטובה. וזהו ויהי שם בבית הסוהר, כלומר, שאע"פ שהיה ביכולתו לעשות פעולות שונות לצאת משם, לא עשה כולם, רק בטח בהש"ת שעושה הכל לטובתו, והיה מרוצה בלי התנגדות בפנימית בישבו בבית הסוהר.

ומכל זה צריך כל אדם לקחת לעצמו מוסר ודרך ישרה בעבודתו את הש"ת בתמימות ובהתבטלות, ובזכות זה יזכה שאכן ימשיך לעצמו את ישועתו, ע"י אמונתו ובטחונו הטהורה בהקב"ה, שכל מה שעשה ועושה, הכל לטובתו האמיתית.

שינצל מן המאורע ההוא שהוא בו, משים חלק אחד מלבו בבטחון אותה סיבה, ואיננו בוטח בהקב"ה בטחון שלם בכל לבו, ומי שהוא שלם במדת הבטחון יש עליו לבטוח בהקב"ה בכל לבו, שהוא יתעלה בעל הסיבות כולן יזמין אליו הסיבות כפי מה שיצטרך. כן כתב הרב הגדול ר' בחיי בן פקודה ז"ל בספר חובת הלבבות שחיבר וכו", "עכ"ל.

ודבריו מקבלים נופך וביאור רחב בדברי הבית הלוי (בהוספות מכת"ק מאמר על הבטחון עמ' 10), שכתב על פי הדברים האלו בזה"ל: "ומגדר הבוטח המעולה, שיהיה לו הבטחון לא רק בידיים במיעוט המלאכה ולבו מלא רצונות, דזה אינו בוטח בלב. ועיקר הבטחון תלוי בלב כמאה"כ בו בטח לְפִי (תהלים כח, ז). וע"כ, צריך שגם לבו ורצונו יהיו שקטים ושלמים ולא יהיה לו שום רצון בלבו. וכל כך יתחזק בבטחונו שבודאי יעשה לו כל מה שנצרך לטובתו, עד שיבטל האדם רצון עצמו ולא יהיה לו שום רצון רק אשר יעשה הש"ת."

"וכמאה"כ אם לא שנית' ודומתי נפשי כגמל עלי אמו (תהלים קלא, ב). ונפש' בלשון הפסוק הוא רצון', ואמר, שהדמים והשתיק כל רצונותיו כגמול הזה הסמוך על אמו. ודרך הגמול בעת הגמלו משדי אמו אין לו רצון גם לאכילה יען לא הורגל בו עד כה, רק אמו נותנת לו המאכל לתוך פיו. וכן התנהג דוד המלך ע"ה, שביטל מעצמו כל רצון, ורק אשר יעשה הש"ת הוא רצונו, כי אין מי שיוודע מהו הטוב לפני האדם כהבורא יתברך, וגם לאדם השלם שימסור רצונו ביד היודע והיכול, וכל מה שיעשה יקבל האדם בשמחה, ויבטח כי בודאי עשה הכל לטובתו."

"וזה היה מדרגת התנאים שהיו אומרים כל מה דעביד רחמנא לטב עביד, וזהו כוונת הפסוק הַעֲבֵר חַרְפְּתִי אֲשֶׁר יִגְרַתִּי פִּי מִשְׁפָּטֶיךָ טוֹבִים (תהלים קיט, ט). ביקש שימחול לו החרפה מה שנתירא, כי הכל לטובה, ולא היה לו לירא כלל, וכמאה"כ ובוטח בה' יִשְׁגֹּב (משלי כט, כה), "עכ"ל.

« כשאדם מקבל הכל בתמימות הוא יוצא לחירות! »

והנה, מצינו אצל מלחמת החשמונאים עם היונים, שהכניסו עצמם לסכנה עצומה בעצם המלחמה, וכמו שאנו מודים בעל הנסים שמסר הקב"ה גיבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים, והחשמונאים ידעו שהם חלשים ומעטים ועומדים כנגד גיבורים ורבים, ואפ"ה הכניסו עצמם לסכנה גדולה ועצומה ללחום כנגד היונים, וזה היה מכח בטחונם בהקב"ה שידעו והאמינו בבטחון עצום שהקב"ה הוא כל יכול, ואצלו ית' אין שום שינוי וקושי בין רבים למעטים ובין גבורים לחלשים.

וכתב האבודרהם בביאורו על תפילת על הניסים, וז"ל: "רבים ביד מעטים ע"ש להושיע ברב או במעט (שמואל א' יד, ו), כי הם היו רבים, ונצחום חמשה בני מתתיהו", "עכ"ל.

ולכאורה כוונתו בפירושו, שהלכו החשמונאים עם כוונה זו, שידעו שיכול הקב"ה להצילם ברב או במעט, כלשון הפסוק הנ"ל, כי אין לה' מעצור להושיע ברב או במעט כי אין מצור לה', ויכול לשנות את הטבע ולתת אויביהם בידם על אף שהיו גיבורים ורבים.

והכי איתא במדרש חנוכה, שלפני צאת החשמונאים למלחמה, אמר יהודה, כי יש לבטוח בה' אשר לו הישועה וכו', ויצעק בקול עצום לה' הישועה, ע"כ.

וכמו שביאר הרמב"ן על הפסוק פִּי תֹאמַר בְּלִבְבְּךָ רַבִּים הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִמֶּנִּי אֵיכָה אוֹכַל לְהוֹרִישָׁם. לא תירא מהם וגו' (דברים יז, יז-יח), וז"ל: "וטעם פִּי ה' אֵלֶיְכֶם הַהֶלֶךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֵם לָכֶם עִם אֲבִיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם (דברים כ, ד),